Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510
00101 Helsinki

Asiantuntijakuuleminen

13.10.2023

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Asia: HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 sekä VNS 1/2023 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2024—2027

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua valtion talousarviosta ja julkisen talouden suunnitelmasta ja toteaa seuraavaa.

Hallitus varautuu kasvaviin investointeihin ja haluaa vahvistaa Suomen houkuttelevuutta uudistuvan teollisuuden investoinneille. Talousarvioissa on hyödynnetty REPowerEU rahoitusta paikkaamaan muutoin väistämättä edessä olevia leikkauksia. RePower-rahoitus on poikkeuksellinen ja kertaluonteinen Venäjän Ukrainaan kohdistamasta hyökkäyssodasta johtuva rahoitusmekanismi, jonka pääasiallinen tarkoitus on vauhdittaa eurooppalaista irrottautumista erityisesti Venäjältä tuotavasta maakaasusta. Kyseessä on merkittävä ja uudenlainen rahoituskeino, jolla pystytään tukemaan talouskasvua ja irtautumista fossiilienergiasta. MTK pitää ratkaisua perusteltuna ottaen huomioon mistä lähtökohdista REPower instrumentti on rakennettu. EU-varojen ansiosta myös ympäristöministeriön kokonaisrahoitusosuus kasvaa, vaikka pääosin määrärahat supistuvat.

REPower-varoista 2,9 milj. euroa ohjataan ympäristöön liittyvien menettelyjen ja niin sanotun yhden luukun palvelun kehittämiseen.

> **Lupamenettelyjen kehittämiseen kohdennettavaa osuutta MTK pitää perusteltuna. Luvituksen vauhdittamiseen tulee löytää keinoja, jotka säästävät julkista rahoitustarvetta lisäpanostusten sijasta.**

Hallitus ohjaa kuusi miljoonaa euroa REPower-rahoitusta tutkimus- ja kehitystoimintaan, joka vauhdittaa oikeudenmukaista vihreää siirtymää. Kokonaisuudessaan rahoitus on 14 miljoonaa vuosille 2024–2026.

> **MTK pitää rahoitusjärjestelyä onnistuneena ja muistuttaa RePower järjestelyn poikkeuksellisuudesta. Toisin sanoen rahoitusosuuksilla täytyy syntyä käytäntöön soveltamiskelpoisia ratkaisuja, kun samaan aikaan lähes kaikesta toteuttavasta toiminnasta joudutaan leikkaamaan. MTK muistuttaa, että Suomen menestys kytkeytyy uusiutuviin luonnonvaroihin ja niihin liittyvään osaamiseen tänään ja vielä tulevaisuudessakin.**

Ympäristön ja luonnonsuojeluun varatut määrärahat pienenevät 34 prosenttia ja yhdyskuntien kehittämiseen ja rakentamiseen tarkoitetut 70 prosenttia. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaa METSOa ja Helmi-elinympäristöohjelmaa jatketaan palaamalla perusrahoituksen tasolle.

> **MTK pitää tärkeänä, että METSO:n ja Helmin rahoitus jatkuu valtiontalouteen kohdistuvista paineista huolimatta tasolla, joka mahdollistaa asetettuihin tavoitteisiin pääsemisen. Huomiota tulee kiinnittää siihen, että toimia pystytään toteuttamaan sekä yksityisten että valtion omistamilla mailla. Jatkoa ajatellen Suomen on varauduttava EU:n ennallistamisasetuksen mahdollisesti edellyttämiin lisätoimenpiteisiin vuodesta 2025 eteenpäin.**
>
> **MTK haluaa kuitenkin huomauttaa, että leikkaukset tekevät maatalouden ilmastotoimenpiteiden toteuttamisen valtion tuella käytännössä mahdottomaksi. Lisäksi YM:n tulisi pystyä**

varautumaan perinnebiotooppien jatkuvan hoidon rahoittamiseen siltä osin, kun jatkuva hoito ei ole rahoitettavissa maatalouden ympäristökorvauksista.

Vaelluskalakantojen elvyttämisohjelma NOUSUun ohjataan 2,0 miljoonaa euroa. Ohjelmaa jatketaan ja sitä laajennetaan koskemaan myös alasvaellusta ja seurantaa.

MTK kiittää NOUSU-ohjelman rahoituksesta, mutta muistuttaa vapaaehtoisten toimenpiteiden tärkeydestä ja omaisuuden suojan kunnioittamisesta. *Lainsäädäntösuunnitelman mukaan vesilain ns. nollavelvoitelaitosten sääntelyn toteuttaminen toteuttamista MTK ei kiiruhtaisi vallitsevassa tilanteessa, vaan esittää, että lainvalmistelussa priorisoitaisiin lunastuslain uudistus ennen vesilain uudistamista.*

Saaristomeren ja vesien tilan parantamiseen ohjataan kuusi miljoonaa. Saaristomeri-ohjelmaa jatketaan painottaen ravinnekierron parantamisiin johtavia toimenpiteitä, kuten eläinperäisen ravinteen kiertoa, maaperän ravinteiden pidätyskyvyn parantamista oleellisilla vesistöosuuksilla ja ravinteiden poistoa vesistöistä. MMM:n toimiin ohjelman toteuttamiseksi biokaasu-, lannankäsittely-, ravinnekierrätys- ja hiilensidontainvestointeihin osoitetaan rahoitusta 0,6 miljoonaa euroa. Tavoite on tehdä saaristomerestä ravinteiden kierrätyksen pilottialue.

Saaristomeren alueella on ollut mahdollista saada tukea kipsin levitykseen useita vuosia. MTK haluaa huomauttaa, että kipsiä ei voi käyttää kaikilla pelloilla, ja viljelijät itse olisivat kiinnostuneempia erityisesti savimailla hyvin ravinteita sitovan rakennekalkin käytöstä. MTK esittää, että kipsituki laajennetaan koskemaan myös rakennekalkin ja kuidun käyttöä vesistökuormituksen vähentämiseksi.

MTK edustaa noin 300 000 suomalaista maatalous- ja metsäyrittäjää, maaseudun ihmistä, maanomistajaa ja monipuolisen maaseutuyrittämisen ammattilaista. Uskomme, että yhteistyö hallituksen kanssa on tiivistä ja rakentavaa. Yhdessä teemme työtä vahvan ja välittävän Suomen hyväksi.

Helsingissä 12.10.2023

Leena Kristeri
Johtava juristi